

Londýn

Když jsem kdysi dávno přijel do Londýna poprvé, bylo to někdy na samém začátku devadesátých let a nad městem se vznášel přízrak teroristických útoků severoirských aktivistů. Nikdy jsem moc nepochopil, o co v tom boji jde nebo šlo, ale vím, že to mělo nějakou spojitost s náboženstvím. A bylo to vážné. Všude hlídkovali policisté a zaměřovali se hlavně na odpadkové koše, zapomenuté zavazadla nebo na auta zaparkovaná na nezvyklých místech. Na veřejných prostorech visely plakáty, které vysvětlovaly kolemjdoucím, jak se mají chovat v případě teroristického útoku. Asi je pro toto město příznačné, že instrukce začínaly větou: „Keep calm!“ (Zachovejte klid!)

Když jsem byl v Londýně naposled před svou letošní návštěvou, tak to bylo těsně po hrůzostrašné vraždě, kterou spáchali dva afričtí islámisté. Vrhli se na kolemjdoucího muže jen proto, že měl tričko s nápisem: „Support your heroes!“ (podporujte své hrdiny – míněno: válečné veterány) a na ulici mu za to uřezali hlavu. Noviny, rozhlas i televize neustále rozebíraly tuto otřesnou událost, ale co mě zaujalo nejvíce, bylo, že jsem běžně potkával na ulicích Londýna lidi (lidi všech ras a barev) s tím samým tričkem. Přišlo mi to docela statečné, docela „britské“, nebo „londýnské“.

Tady udělám zastávku literárně historickou. Jako dychtivý čtenář Grahama Greena si z některé jeho knihy pamatuji vzpomínky na bombardování Londýna za druhé světové války. Ty německé rakety typu V1, V2 přilétaly nečekaně a často bez varování. Útoky zastihovaly lidi na ulicích, při nákupu, cestou z práce či do práce. Nezřídka se prý stávalo, že když pak nebezpečí pominulo, neznámí gentlemani se oddali spontánnímu sexu s neznámými dámami, které byly zrovna poblíž. Jen tak na trávě, třeba v Hyde parku nebo Regents parku. Nešlo o znásilňování, ale o oboustrannou náhlou potřebu projevit radost ze znovunabytého života, který už zítra či pozítří může být znovu v ohrožení.

No a tak jsem teď opět jednou do Londýna dorazil. Pár dnů po teroristickém útoku ve vlaku se smrtelnými následky. Na mostě London Bridge, kde mám schůzku s obchodním partnerem, dojde k teroristickým útokům pár týdnů po mé návštěvě. A dnes, kdy píšu tento text, probíhá zase vyšetřování dalšího útoku, tentokrát v londýnském metru. Všechny tyto nové teroristické útoky páchají tak zvaní islamisté. Ani jejich pohnutky mi nejsou úplně jasné, ale nějak to zase asi souvisí s náboženstvím.

A jak vypadá Londýn po všech těchto událostech a změnách? Londýn, který má muslimského primátora a další statisíce muslimů v domech a uličkách East Endu, Hammersmithu nebo Tottenhamu. Londýn jako gigantické multikulturální velkoměsto, kde pověst finančníků v cylindrech, Sherlocka Holmese s houslemi nebo Winstona Churchila s doutníkem je již zcela zavalena pod náparem lidí jiných kultur, ras a vyznání.

A o tom, že je Londýn barevný a mnohokulturní, opravdu nemůže být pochyb. Jen namátkou: Policejní dohled u metra provádí krásná mladá policistka, černá jako tropická noc. Sendvič si kupuju u kostnatého, legrační angličtinou brebentícího, Číňana. Kde nesmím zapomenout přestoupit z metra do vlaku, mi radí Ind s turbanem na hlavě, a skvělý silný anglický čaj mi s vtipným komentářem servíruje evidentně čistokrevný Arab.

Ale je to pořád Londýn, jak jej znám z desítek dosavadních návštěv: V hospodách to hučí, pije se točené pivo bez pěny nebo skotská whisky a fandí se fotbalu nebo ragby. Bobbyové na koních se proplétají davy chodců, kteří je pozorují s respektem. Ulicemi pobíhají obchodníci (všech barev pleti) v kravatách a vytrvalci (všech barev) v trenýrkách. Maminky (všech barev) ukládají do kočárku miminka s bosýma nohama, což je asi jejich příprava na nevytopené kanceláře a domy. V parcích

posedávají lidé se sendviči a čajem, ulicemi se valí červené poschod'ové autobusy a černé caby s nápisem „vacant.“ Jsou tu i tradiční telefonní budky, a jsou tu hlavně proto, aby si je fotili japonští turisté svými exklusivními mobily. Ženy chodí v krátkých sukních a chtějí vypadat přitažlivě až lascivně, a neplatí to jen o turistkách z kontinentální Evropy – už je v tom napodobují i Angličanky. Lidé si dávají „Full English Breakfast“, „Fish and Chips“ nebo „Home made soups“. Je v tom všem nějaká energie, nebo co. Já nevím, možná se pletu, ale zdá se mi, že magie Londýna je tak silná, že převálcuje všechno ostatní, i kdyby zde už žádní „tradiční“ Angličané nebo Londýňané“ vůbec nežili.

No dobře. Ale tihle skvělí, liberální a multikulturní Angličané si nedávno zvolili odchod z Unie a nikdo se už ani nesnaží skrývat, že hlavním důvodem pro odchod bylo neomezené zaměstnávání vysokého počtu lidí z východní Evropy ve Velké Británii. Žvásty o vzepření se zkostnatělému Bruselu jsou nesmysly. Šlo o normální strach z Poláků, Rumunů nebo Čechů – aby se neroztahovali po britských městech a neubírali práci místním lidem.

Je ale fakt, že v samotném Londýně byly tyto názory v menšině. Na mých schůzkách s Londýňany se otázka Brexitu vždy objevila, a vždy byla kladena s lehkým studem v očích a obavami o budoucí vztahy. Na to ovšem našince vždycky napadne jedna a ta samá reakce: Jak to, že kulturně blízcí Poláci, Češi, Slováci apod. vám vadí? A jak to, že kulturně velmi odlišní (ba co víc, možná nebezpeční) Arabové, Afričané, Iránci apod. vám nevadí? Nikdy jsem na tuto otázku nedostal odpověď. Jen jsem pochopil, že už v samotné otázce, v její podstatě, je cosi špatně, cosi, co je každému Angličanovi, Britovi či Londýňanovi, naprosto nepochopitelné.

A tak se dál valí Temže do Severního moře, London Eye se točí a reklamy na Piccadelly září do sychravého lomu ulic. Nevím, co přinesou další dny, týdny a roky a trochu se bojím, že útoky, strach a teror mohou nahlodávat tu obrovskou zásobárnu klidné živoucí energie jménem Londýn. Je určitě správné to nebezpečí pojmenovat a problém řešit, protože problém to opravdu je. Ale ani nelze v dnešní době techniky, letecké dopravy, internetu, propojenosti všeho se vším, humanity a sociálních sítí, úplně zastavit ten tok barev, vůní, náboženství a kultur. Co je v Londýně dneska, může být zítra i jinde. Ale nemusí to být úplně špatně. A moc lepších možností ani není.